

Siste kapittel:

– Looorentz? Looorentz! Farmor roper med høy stemme.

– Hvor er du?

– Her, hermer jeg.

Det lukter røkelse blandet med skokrem, stearin og pudder i den blå stuen. Familien står i små klynger og snakker. Champagneglassene blinker i sollys, parkett og glitterbluser. Mamma virrer rundt i bunaden sin. Pappa, med sitt bustete hår, holder en lysestake i hånden, og jeg ser at han ikke lenger aner hvorfor. Onkel Håkon studerer invitasjonen og ser på klokken. Tidsskjemaet har røket for lenge siden.

– Da blir det fellesbilde i trappen!

Mamma klapper i hendene og organiserer.

– Smiiil, sier fotografen og gjør noen tåpelige bevegelser med armene.

– Hallo? Mamma veiver med hånden foran meg.

– Vær litt glad, da, Lorentz.

– Ja da, sier jeg.

Og det er dette som rammes inn. Konfirmasjons

hyggelig.indd 212 27.06.2016 14.00

213

bildet. Sannheten skal inn i albumet, opp på veggen, ned på hytta og åpnes av mormor på julaften. «Så hyggelig!» skal folk si og peke. «Se på Lorentz, akkurat sånn var han, sånn husker jeg ham. Helt typisk. Er det bildet som forteller hvem du egentlig er?»

– Smil, sier fotografen og trykker på sannheten.

– Da er det bare å følge Wolfgang inn i den blå stuen, roper mamma og klapper i hendene.

Det knirker i svarte sko. Levende lys blafrer og lyser opp hvite duker og dekketallerkener. Jeg står ved mahognibordet, foran den blå sofaen. På veggen henger Sognefjorden pent innrammet i en bred museumsramme i gull.

– Det er trangt i spisestuen. Når du først har funnet plassen din, så bli der, roper pappa ved siden av meg. Latteren sitter løst, og den nye dressen er altfor varm. Så tar pappa frem det viktigste i kveld, bordsettingsplanen. Det å plassere de riktige folkene sammen krever lange diskusjoner over mange glass rødvin. Damenavnene står i rødt, herrene i blått, grønt for ungdommen. Gullplassen er å ha vertinnen til bords, altså mamma. Det er en ære, men da må du holde takk-for-maten-talen. Derfra går det bare én vei, ned

til bunnplasseringen: Nederst ved ungdomsbordet.

– Mor, du skal sitte sammen med onkel Håkon, peker pappa.

Farmor reiser seg fra stolen med fullt fokus på å komme seg over parketten og teppehavet, mot neste trygge stolhavn.

Så hyggelig.indd 213 27.06.2016 14.00

214

– Lorentz, du skal sitte med mamma.

Vi pleier å rive opp bordkort, ha drikke mest bruskonkurranser, rape i smug, plinge på glasset til broren min, så alle tror han skal holde tale. Jeg stirrer lengselsfullt ned mot ungdomsbordet. For første gang i et familieselskap sitter jeg på topp, i sofaen.

– Når vil verten starte middagen? hvisker pappa og lener seg mot meg.

– Meg? sier jeg. – Det er du som er vert.

– Nei, når du inviterer til konfirmasjon i ditt navn, da er du vert, smiler pappa.

Jeg skal akkurat til å si velkommen, da mamma legger hånden sin på min.

– Nå synes jeg du skal si noen velkomstord, sier hun. – Det er litt hyggelig.

– Nei, svarer jeg kjapt.

Det kommer ekte og rett fra magen.

– Lorentz, nå har vi stelt i stand så mye for deg, sier mamma.

– Jeg har ikke lyst.

– Du trenger bare å si velkommen, mumler pappa og legger hånden på ryggen min.

Så plinger jeg på glasset. Alle snur seg.

– Kjære alle sammen, akkurat nå trenger jeg bare å si: Velkommen.

Alle ler og klapper.

– Den var kjekk, sier pappa.

Og så ringer mamma i bjellen. Som avtalt kommer naboen ut fra kjøkkenet med forretten.

Så hyggelig.indd 214 27.06.2016 14.00

215

Lakseskinnet ligger på siden av tallerkenen. Jeg prøver å lirke opp den siste hollandaise-klatten med gaffelen. Store, hvite tøyservietter ligger krøllet og flekkete på bordet, det klirrer i vinglass. Latter og prat bølger frem og tilbake.

– Da spiller du Dovregubbens Hall på pianoet etter talen din, ikke sant? sier mamma og titter ned i papirene

sine.

- Orker du dette da? sier jeg.
- Orker? sier mamma og snur seg mot meg.
- Hodet ditt, sier jeg.
- Klart jeg orker, sier hun.

Den hvite skjorten er klistret fast til ryggen min under den tjukke dressjakken. Så vibrerer mobilen.

«Slutt å mase», står det. Meldingen er fra Fredrik.

Kniven treffer perfekt. Det tynnet glasset dirrer, men det er ikke plinget som er verst, det er lyden av førti musestille middagsgjester i samme rom. Jeg reiser meg.

- Stå borte ved peisen, hører jeg mamma si. Hun prøver å hviske, men det blir for høyt.
- Et lite øyeblikk bare. Jeg fikk inn en ordre fra kommandoen her, sier jeg og forsvinner under bordet.
- Nei, Lorentz da, hører jeg farmor rope.
- Ta-ta! synger jeg og spretter opp på den andre siden, til stor applaus.
- Kjære alle sammen, takk for at dere kunne komme, til mat og vin. Helt gratis. (Latter)
- Vi har jo betalt i gave da, for å si det sånn, hvisker

Så hyggelig.indd 215 27.06.2016 14.00

216

onkel Håkon høyt til farmor så alle skal høre. Latteren hans er et eneste stort host fylt med slim og tjære fra 40 sigaretter om dagen.

- Så vil jeg takke onkel Håkon for gave, sier jeg.
- (Latter) – Den er bare verdt to vinglass, onkel. (Latter)
Så du må nok betale kaffen selv. Nei, men jeg mener det, gavene kommer godt med når jeg nå går inn i de «voksnes rekker».

Det siste er så voksent at jeg må sier det med tullestemme.

- Kjære mamma og pappa. Jeg har til nå levd et fantastisk liv. Dere har alltid vært der for meg. Mamma, du har alltid sørget for at jeg har på meg varme klær, at jeg spiser, smiler, rydder rommet, hakker opp løk riktig, takker for julegaver, og du sørger for at denne hvite skjorten er nystrøket til i dag. (Latter) Du sørger rett og slett for at jeg står opp om morgenen. Kjære mamma, takk for det.

Jeg ser at det drypper fra haken hennes. Tårene blander seg i lakserestene på tallerkenen.

- Og så til deg pappa. Takk for at du gjør alle leksene mine. (Latter) Du er tydeligvis flink, for jeg får gode karakterer.

Jeg ser utover hesteskofamilien min og merker at en stor klump presser seg opp i halsen.

– Er ikke du skjønn! roper mamma.
Latteren runger utover bordet. De fleste fikler med
rødvinsglasset sitt, bordkortet, eller retter på dekketallerkenen.
Det knaker fra en trestol som er altfor gammel
til å være på fest. Jeg ser mamma møte blikket til

Så hyggelig.indd 216 27.06.2016 14.00

217

pappa, og vet hva hun tenker: Vi skulle aldri latt onkel
Håkon sitte på Wedel-møbelet.

– Nå er jeg blitt voksen, fortsetter jeg.

Det er så vidt jeg står på beina. De føles altfor lette.

– Mamma, det betyr at hvis du ber meg om å dekke
bordet, da må du takle at jeg gjør det på min måte, selv
om det blir grønne servietter.

Langt der borte durer oppvaskmaskinen på kjøkkenet.

En irriterende vellykket lyd. Alt er tenkt på, også at
denne dagen skal ta slutt. Så ser jeg plutselig meg selv i
vinduet bak sofaen. En høy gutt med stort, krøllete hår
og briller i en litt for stor, svart dress.

– Mamma, du vet at jeg ofte får dårlig samvittighet.

Noen ganger så tror jeg du utnytter det. Du bruker
hodepinen din sånn at jeg skal synes synd på deg.

– Lorentz ... nå har vi det hyggelig. Kan ...

Det er mamma som prøver å avbryte, men jeg
avbryter raskere:

– Nei, vi har det ikke alltid hyggelig, sier jeg. – Det er
ikke hyggelig å ha dårlig samvittighet.

Jeg leter etter glasset, men ser at det står igjen på
plassen min.

– Takk for maten.

Summingen rundt bordet starter med en gang jeg
går ut av spisestuen.

– Lorentz, hvor skal du?

Jeg snur meg og møter blikket til mamma. Svarte
mascaratårer drypper ned på den hvite, nystrøkete
bunadsskjorten. Leppene hennes beveger seg sakte.
«Er dette takken etter alt det jeg har gjort for deg?»

Så hyggelig.indd 217 27.06.2016 14.00

218

Er det ikke det hun hvisker? Først da treffer en isende
knyttneve meg rett i magen, jeg prøver forgjeves å
tørke unna tårer, men det er for mange av dem.

– Skal ikke du spille Dovregubbens Hall? sier mamma.

Men jeg har allerede snudd meg og er på vei ut i
entreen.

– Lorentz, roper mamma idet jeg går ut i nattemørket,

men døren smeller bare igjen bak meg. Og det er først da jeg begynner å løpe. Jeg løper nedover mot kirken, under broen, på rødt over bilkrysset, forbi ambassadene, mellom tujahekker og hvite gjerder. Jeg stopper ikke opp før fingeren trykker på ringeklokken En dame med forkle åpner den hvite døren til den store, brune villaen.

– Yes? sier hun.

– Ja, yes, is Fredrik here? sier jeg og kjenner pulsen dunke i halsen.